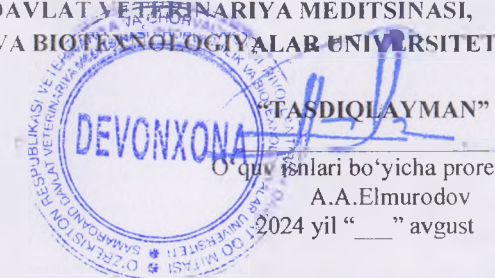

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A.A.Elmuurodov
2024 yil "___" avgust

PARRANDACHLIK XO'JALIKLARIDA VETERINARIYA
SANITARIYA ISHI ASOSLARI
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va
veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya
Mutaxassisliklar: 70840110 – Parranda kasalliklari

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat
xafsizligi fakulteti
70840110 – Parranda kasalliklari

Fan nomi:	Parrandachilik veterinariya mutaxassisligi	xo'jaliklarida sanitariya ishi
Fan turi:	Majburiy	
Fan kodi:	PXVSIA 1206	
Yil:	1	
Semestr:	2	
Ta'lim shakli:	Kunduzgi	
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180	
Ma'ruza	30	
Amaliy mashg'ulotlar	60	
Laboratoriya mashg'ulotlari	-	
Seminar	-	
Mustaqil ta'lim	90	
Kredit miqdori:	6	
Baholash shakli:	Imtihon	
Fan tili:	O'zbek-rus	

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrlarga "parrandachilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya ishi mutaxassisligi" fanining o'qitishdan maqsad – talabalarda parrandalarning nafas, ovqat hazm qilish, modda almashinuvi buzilishlari va ko'payish organlari kasalliklarining kelib chiqish sabablari, rivojlanish mexanizmi, simptom va sindromlari, tashxis qo'yishda informativ ma'lumot beruvchi gemotologik testlarning ahamiyati hamda davolash va oldini olishning ilmiy asoslangan zamonaviy usullari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Hayvonlar biokimyosi
2.	Hayvonlarni oziqlantirish
3.	Hayvonlar anatomiyasi
4.	Hayvonlar fiziologiyasi
5.	Hayvonlar patofiziologiyasi

6.	Ichki yuqumsiz kasalliklar
7.	Klinik diagnostika va rentgenologiya
8.	Epizootologiya
9.	Parazitologiya
10.	Parranda kasalliklari bakalour

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	- "Parrandachilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya ishi asoslari" fani dasturi magistrlar uchun zarur bo'lgan yuqumli va invazion kasalliklarining, shu jumladan antropazoonoz kasalliklarning profilaktikasi, yuqori sifatli parrandachilikka mansub mahsulotlar, xom ashyo va ozuqalar olish yo'llari va barcha tekshirish uslublarini mujassamlashtirgan. Fanning tarixi va rivojlanish tendensiyasi, istiqboli hamda respublikamizdagi ijtimoiy-iqtisodiy islohatlarning natijalari dasturda o'z o'rini topgan;
TN2	-parrandalarning yuqumli va invazion kasalliklarining oldini olish va tashqi muhitda kasalliklar qo'zg'atuvchilarining o'choqlarini tugatish;
TN3	Fanni o'qitish parrandachilik, parranda go'shtini qayta ishlash, xom ashyo korxonalari dezinfeksiya yuvish stansiyalari va punktlarini (temiryo'i, havo kemalari va avtomobil to'xtash joylarida) binolarini loyihalashtirish va qurilishini amalga oshirish bo'yicha veterinariya - sanitariya talablarini ishlab chiqish bo'lishlari kerak;
TN4	to'liq klinik hamda zamonaviy laborator tekshirishlar o'tkazish orqali parrandachilik xo'jaliklarida dizinfeksiya dori vositalaridan, to'g'ri foydalanish zaharlanishlar va modda almashinuvi buzilishi hamda ko'payish organlari kasalliklariga to'g'ri tashxis qo'yish, kasal parrandalardan qon olish, patologik materiallar va qonni laborator tekshirishlardan o'tkazish nazariy va ilmiy asoslarni bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	"Parrandachilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya ishi asoslari" fanining mazmuni, maqsadi, vazifasi va boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Fanning rivojlanish tarixi. Parrandachilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya tadbirlarining tadqiqot ob'ektlari tahlil qilishni;
TN6	Dezinfeksion texnikalarga qo'yiladigan eng asosiy talablar. Aerosol yo'li bilan dezinfeksiyalash uchun maxsus dezinfeksiya mashinalari va apparatlarining ishlash prinsipi va qo'llanilishi. Maxsus avtomashinalar yordamida otkaziladigan tadbirlarning turlari va ular bilan ishlashda xavfsizlik qoidalari qo'llay olish;
TN7	Dezinfeksiya ta'limotining mohiyati. Dezinfeksiya (zararsizlantirish)ni yuqumsizlashtirishdan va sterillashdan farqlash. Dezinfeksiya o'tkazish

	uchun dastlabki tayyorgarlik bosqichi hisoblangan mexanik tozalashning ahamiyati. Dezinfeksiya vositalarini eritmalar yoki aerozollar holatida qolashning afzalliklari bilishi kerak ;
TN8	Kemiruvchilarni yo'q qilish uchun kurashda kimyoviy vositalar, bakterial preparatlar, mexanik ovlash qurollari, shuningdek, kemiruvchilarning tabiiy dushmanlarini qo'llash usullari. Zaharli xo'raklar, ulami qo'llash. ishlatilishi, sarfini nazorat qilish va hisobdan chiqarish. Bakterial preparatlar bilan derazitatsiya o'tkazishning mohiati va samaradorligi bilishi kerak;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Parrandachilik xo'jaliklarida veterinariya sanitariya ishi asoslari fani va uning rivojlanish tarixi
M2	Parrandachilik xo'jaliklarini patogen va shartli patogen mikroorganizmlar bilan ifloslanishi.
M3	Parrandachilik ob'ektlarini zararsizlantirish uchun dezinfeksiyalovchi vositalar.
M4	Parrandachilik xo'jaliklarida ishlatiladigan veterinariya sanitariya texnikalari.
M5	Parrandachilik komplekslari va boshqa fermalarni dezinfeksiyasi.
M6	Parrandachilik fermalarida bo'g'imoyoqlilar va gelmintlarga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari.
M7	Kemiruvchilarga qarshi kurash chora tadb.
M8	Parranda go'shtini qayta ishlash korxonalari, so'yish punktlarining veterinariya sanitariyasi
M9	Parrandachilik chiqindilari bilan ishlashda veterinariya sanitariya chora tadbirlari.
M10	Transportda veterinariya - sanitariyasi.
M11	Parrandachilikka mansub xom ashyolarni olish va qayta ishlashning veterinariya - sanitariyasi.
M12	Tuproqning veterinariya - sanitar.
M13	Go'ngni zararsizlan.
M14	Suv ta'minoti manbalarining gigiyena va sanitariyasi. Sanoat korxonalarining oqova suvlarini zararsizlantirish.
M15	Jo'jalarni parvarishlash sexida veterinariya sanitariya tadbirlari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Veterinariya-sanitariya tadbirlarini bajarishda texnika xavfsizligi va ishlab chiqarishda shaxsiy gigiyena qoidalari..
A2	Dezinfeksiya vositalarining tarkibi va ulardagi faol moddalarni

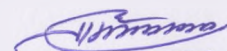
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	U.T.Qarshiyev – SamDVMCHBU “Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari” kafedrasini assistenti, v.f.f.d.(PhD).
E-mail:	Qarshiyev88@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari” kafedrasini
Taqrizchilar:	1. Otakulov B.N- Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Biokimyo instituti direktor o'rinbosari, b.f.f.d.(PhD). 2. Vaxidova A.M. - Samarqand davlat tibbiyot universiteti “Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya” kafedrasini dotsenti, b.f.n.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari” kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

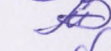
R. Ro'ziqulov

Magistratura bo'limi boshlig'i

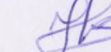
K.O'roqov

Kafedra mudiri

Z.B.Mamatova

Tuzuvchilar

U.T.Qarshiyev

- xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
 - fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
 - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
 - konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
 - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
 - fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
 - tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
 - **b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
 - fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
 - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
 - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
 - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
 - fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
 - **v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
 - fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
 - fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
 - **g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
 - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
 - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
 - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
 - fanni bilmasa.

	aniqlash.
A3	Veterinariya-sanitariya texnikalari bilan ishlash qoidalari
A4	Dezinfektsiya o'tkazish va uning sifatini aniqlash. Veterinariya-sanitariya o't kazgichining jihozlanishi
A5	Chivinlar, ektoparazitlar va gelmintlarga qarshi kurash vositalarining veterinariya amaliyotida qo'llanilishi
A6	Kemiruvchilarga qarshi zaharli xo'raklarni tayyorlash, deratizatsiya vositalarini qo'llashda ishlash qoidalari..
A7	Parranda go'shtini qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiya tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari
A8	Parrandachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiya tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari.
A9	Transport vositalarini veterinariya-sanitariya baholashi, ulami zararsizlantirish va dezinfektsiyalash tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari.
A10	Parrandachilik xom ashyolarini tekshirish va dezinfektsiyalash usullari..
A11	Parrandalaming yuqumli kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari o'tkazish.
A12	Parrandalaming yuqumli kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari.
A13	Go'ng tarkibidagi mikroorganizmlar haqida tushuncha, go'ngni biotermik zararsizlantirish.
A14	Sanoat korxonalarining oqova suvlarini tozalash va zararsizlantirish usullari..
A15	Parrandachilik ob'ektlarida havoni zararsizlantirish
A16	Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni eksport qilishga qo'yiladigan veterinariya-sanitariya talablari.
A17	Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni import qilishga qo'yiladigan veterinariya-sanitariya talablari.
A18	Dezinfektsiya vositalarining tarkibi va ulardagi faol moddalarni aniqlash.
A19	Veterinariya-sanitariya texnikalari bilan ishlash qoidalari
A20	Dezinfektsiya o'tkazish va uning sifatini aniqlash. Veterinariya-sanitariya o't kazgichining jihozlanishi
A21	Chivinlar, ektoparazitlar va gelmintlarga qarshi kurash vositalarining veterinariya amaliyotida qo'llanilishi
A22	Kemiruvchilarga qarshi zaharli xo'raklarni tayyorlash, deratizatsiya vositalarini qo'llashda ishlash qoidalari..
A23	Parranda go'shtini qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiya tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari
A24	Parrandachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalarida dezinfektsiya tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari.

A25	Parrandachilik chiqindilarini qayta ishlash korxonalarida dezinfeksiya tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari.
A26	Transport vositalarini veterinariya-sanitariya baholashi, ulami zararsizlantirish va dezinfeksiyalash tadbirlarini o'tkazishda ishlash qoidalari.
A27	Parrandachilik xom ashyolarini tekshirish va dezinfeksiyalash usullari..
A28	Parrandalaming yuqumli kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari o'tkazish.
A29	Parrandalaming yuqumli kasalliklariga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari.
A30	Go'ng tarkibidagi mikroorganizmlar haqida tushuncha, go'ngni biotermik zararsizlantirish.

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Yuqumli laringotraxeit kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari	6
2.	Mareka kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari	6
3.	Gamboro kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari	6
4.	Veterinariya dezinfeksiyasini o'rganishda eksperimentlar o'tkazish.	6
5.	Aerozol holatidagi biologik ob'ektlarni tekshirish	6
6.	Yuqumli bronxit kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari	6
7.	Gripp kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlari	6
8.	Inkubatsion tuxumlamning dezinfeksiyasi	8
9.	Inkubatoriyada veterinariya sanitariya tadbirlar	6
10.	Yem ishlab chiqarish sexlarida veterinariya sanitariya tadbirlari	6
11.	Eymerioz (koksidioz) kasalligiga qarshi veterinariya sanitariya tadbirlar	6
12.	Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni eksport qilish qoidalari	6
13.	Veterinariya nazorati ostidagi yuklarni import qilish qoidalari.	6
14.	Kurkalarining virusli hepatitini oldini olish chora tadbirlari	4
15.	0'rdak va g'ozlarda virusli hepatit va enteritni oldini olish chora tadbirlari	6
Jami		90

Asosiy adabiyotlar

1.	Davlatov R.B., Salimov X.S., Xudjamshukurov A.N. "Parrandalar kasalliklari" fanidan amaliy laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha o'quv qo'llanma. "Zarafshon". Samarqand. 2018 yil.
2.	Бакулин И.А. Болезни птиц. Учебник. Санкт-Петербург, 2006 год.

3.	Бессаробов Б.Ф.и др. "Болезни птиц". Учебное пособие. Москва, Издательство, "Лан" 2007 год
----	--

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qullanma. Toshkent, "Ma'naviyat" NMIU, 2021. – 280 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent. "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 b.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
6.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
7.	David E.Swane, John R.Gliss, Larry R, McDougald, Lisa K. Nolan, David L. Suarez, Venugopal L.Nair, Diseases of poultry. Willey-Blackwell; 13 edition, USA, 2013 year.

Axborot manbaalari

1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Oonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi
3.	www.Ziyonet.uz .
4.	www.veterinariya.medsinasi.uz
5.	www.sea@mail.net21.ru
6.	www.veterinary@actavis.ru

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy